

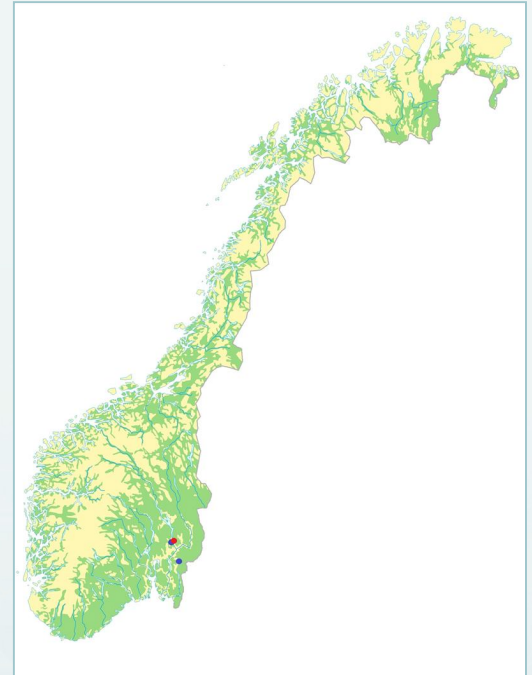
Bekkebuksvømmer

Sigara hellensii (C.R. Sahlberg, 1819)

Rødlistet art**faktaark**

Den lille bekkebuksvømmeren *Sigara hellensii* er oftest knyttet til små og saktestrømmende vannforekomster med kraftig sedimentasjon. I Norge er den kjent fra kun tre innsamlinger, hvorav kun én de siste 90 år, og status må anses som høyst uviss.

Status
Kategori sterkt truet (EN) på Norsk rødliste for arter 2010.

Kjent utbredelse av bekkebuksvømmer i Norge pr. 2010. Blå prikker representerer gamle funn.

Kjennetegn

Denne buksvømmeren er eneste representant for underslekten *Microsigara*, som kjennetegnes ved at stripene på forbrystet er delt på midten av en langsgående, gul stripe. Den er dessuten meget liten, kun 4–5 mm lang, og dermed blant de aller minste europeiske buksvømmerne. Hannen har også karakterer på ytterste ledd på frambena som skiller den greit fra alle andre buksvømmere på våre kanter.

Utbredelse

Arten er kjent fra tre lokaliteter i Norge, alle i Akershus. De første funnene besto av hhv. ett eksemplar i Risa ved Dal-Bøn i Eidsvoll i august 1918, og to eksemplarer i Eidsdammen ved Eidsverket, Aurskog-Høland i juni 1922. Siste funn ble gjort innerst i en evje/vik i Vorma, nær utløpet av Jøndalsåa i september 2004. Fem individer, både hanner og hunner, ble innsamlet i løpet av kort tids leting, og det er grunn til å tro at bestanden var vesentlig større. I Sverige er arten sjelden og lokal, funnet i et titalls lokaliteter innen ni län nordover til søndre deler av Dalarna. De fleste funnene er av eldre dato. I Danmark er den utbredt i de store jyske vannløpssystemene, samt i nedbørsfeltet til Odense Å, og også her er det kun et fåtall funn fra nyere tid. I Finland er den kjent fra noen få titalls lokaliteter i sørvest. Artens øvrige utbredelse strekker seg fra Sør-Fennoskandia til Sentral-Europa og Vest-Russland.

Biologi

Bekkebuksvømmeren oppgis å være tilknyttet små, fortrinnsvis langsomt rennende vannforekomster, som f.eks. bekker og grøfter, ofte i kulturlandskapet. Også noe større elver kan benyttes, og dette siste må en anta var tilfellet ved

funnet i Risa i 1918. De to andre norske lokalitetene, derimot, ser ut til å ha en uvanlig beskaffenhet, da den ene antakelig var del av en større dam og den andre var innerst i en noenlunde stillestående evje eller vik i en større elv, blant gress og urter på 0–20 cm dyp. Livsløpet er ettårig og dyrene overvintrer som voksne, men ellers vet man lite om artens biologi. Det er antatt at arten er en dårlig flyger. Verken føde eller adferd i forbindelse med fødesøk er kjent.

Bestandsstatus

Bekkebuksvømmeren er vanligvis ytterst lokal, men kan være dominerende art og forekomme i store mengder der den finnes, noe som også stemmer bra med observasjoner fra Jøndalsåas utløp i 2004. Denne lokaliteten har imidlertid ikke blitt undersøkt siden, så det er ukjent om arten har fast tilhold her. Deler av Risa ble også undersøkt i 2004, uten at arten ble gjenfunnet, mens lokaliteten ved Eidsverket såvidt vites ikke har vært reinventert. Vi vet således lite om artens status i Norge i dag.

Det at arten ofte har små og lokale forekomster

Innerst i denne viken/evjen i Vorma, nær utløpet av Jøndalsåa, ble bekkebuksvømmer funnet i 2004.

fører til at den er utsatt for (lokal) utryddelse på grunn av tiltak som drenering, gjenfylling og andre, mer eller mindre tilfeldige hendelser. Fjerning av vegetasjon og sedimenter i bekker og grøfter vil gi dårligere eller ubrukelige forhold. I jordbruksområder er også eutrofiering og forurensing reelle trusler, men artens toleransegrenser i denne sammenheng er ikke kjent. I flere land er det registrert en reduksjon i utbredelsesområde og forekomstfrekvens. I Sverige og Danmark er den rødlistet som VU, i Finland som NT (etter nedjustering fra VU i 2000). Både i Sverige og Danmark anbefales det at alle kjente forekomster beskyttes mot enhver form for inngrep.

Referanser

- Bjelke U. 2007. *Sigara hellensii* bäckbuksimmare. – ArtDatabanken, SLU 2010-01-19. (Revidert tekst av Coulianos C.-C. 1991).
- Coulianos C.-C. 1998. Annotated catalogue of the Hemiptera-Heteroptera of Norway. – Fauna norvegica Serie B 45 (1–2): 11–40.
- Damgaard J. 2005. Distribution, phenology and conservation status of three rare water bugs: *Aquarius najas* (De Geer, 1773), *Aphelocheirus aestivalis* (Fabricius, 1794) and *Sigara hellensii* (C.R. Sahlberg, 1819) from lotic waters in Denmark (Insecta, Hemiptera-Heteroptera: Nepomorpha & Gerromorpha). – Entomologiske Meddelelser 73 (1): 25–38.
- Gärdenfors U., Aagaard K. og Biström O. (red.) 2002. Hundraelva nordiska evertebrater.Handledning för övervakning av rödlistade småkryp. – Nordiska ministerrådet/SLU, Artdatabanken. København. (288 s.)
- Jansson A. 1986. The Corixidae (Heteroptera) of Europe and some adjacent regions. – Acta Entomologica Fennica 47: 1–94.
- Olsen K.M. 2008. Noteworthy records of freshwater insects in Norway. – Norwegian Journal of Entomology 55 (1): 53–71.
- Olsen K.M. og Reiso S. 2005. Viktige naturtyper og artsmangfold i ferskvann i Akershus. – Siste Sjanse-rapport 2005-5. (30+24 s.)
- Warloe H. 1925. Fortegnelse over Norges Hemiptera Heteroptera. – Forhandlinger fra Videnskapselskapet i Kristiania 1924 (4): 1–42.

Lenker

- http://biolitt.biofokus.no/rapporter/sistesjanserapport_2005-5.pdf
- <http://www.sci.utu.fi/projects/biologia/elainmuseo/hemi/het/Sigahell.pdf>
- http://snotra.artdata.slu.se/artfakta/SpeciesInformationDocument/Sigara_Hellensii_101780.pdf
- http://www2.dmu.dk/1_Om_DMU/2_Tvaer-funk/3_fdc_bio/projekter/iframeredlist/data.asp?ID=2590&gruppelD=